

אלא, שמע מינה, שנקט אותה משום שאיירי בה לעיל. ומוכח שיש לגרוס במקום קרובת חלוצתו — קרובת גרושתו.

אך עדיין יש להקשות: ודלמא לעולם לא איירי בה התנא בקרובת גרושתו, ויש לגרוס לעיל קרובת חלוצתו.

ומה שהקשית, אם כן, מדוע נקט התנא כדוגמא לחייבי כריתות דוקא את קרובת גרושתו —

תשובתך: ואיירי דתנא בדברי רבי עקיבא מחזיר גרושתו, ונושא חלוצתו, וקרובת חלוצתו, וחולקים חכמים על רבי עקיבא, וסוברים שמחייבי לאוין אין הולד ממזר —

תני נמי את הצד הנגדי, שמאידך, מודים הם בקרובת גרושתו [בניגוד לקרובת חלוצתו] שהולד ממזר!

ומכח הקושיה הזאת, מתרצת ומסיקה הגמרא מסקנה חדשה:

אלא, אכן הולד שנולד מקרובת חלוצתו, לרבי עקיבא — הוי ממזר!

ומבאר הגמרא את טעמו של רבי עקיבא:

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: היינו טעמא דרבי עקיבא, משום דאמר קרא: "בית חלוץ הנעל".

הכתוב קראו לחולץ — "ביתו".

שהחלוצה נחשבת כאילו נכנסה לביתו, ויצאה ממנו בחליצה.

ולכן, קרובות החלוצה אסורות עליו כקרובותיה של גרושתו, ואינן חולצות ואינן מתייבמות!

אמר רב יוסף, אמר רבי שמעון ברבי [בנו של רבי]:

הכל מודים במחזיר גרושתו, שהולד ממנה טמ-ב פגום לכהונה. שאם ילדה בת, הרי היא פסולה להנשא לכהן, כחללה.

והוינן בה: מאן "הכל מודים"? מי הוא זה שמודה בענין הזה?

ומשינינן: שמעון התימני הוא המודה.

דאע"ג דאמר שמעון התימני אין ממזר מחייבי לאוין —

הרי נהי, על אף, דממזר לא הוי — אבל פגום לכהונה, מיהא, מכל מקום, הוי.

ודבר זה יש ללמוד אותו מקל וחומר מאלמנה, הנבעלת לכהן גדול:

ומה אלמנה לכהן גדול, שאין איסורה שוה בכל הכהנים, אלא אסורה היא לכהן גדול בלבד, בכל זאת, אם בא עליה כהן גדול הרי בנה פגום לכהונה, מדין חלל.

זו, מחזיר גרושתו משנישאת, שאיסורה שוה בכל — אינו דין שבנה פגום לכהונה!

ומקשינן: איכא למיפרך לקל וחומר:

מזה לאלמנה, שכן היא עצמה מתחללת בכיאתה לכהן גדול, ונעשית חללה, ואסורה מעתה לכל הכהנים.

וכמו כן אם היא בת כהן, היא נפסלת בביאה הזאת לאכילת תרומה, כדין חללה שאינה אוכלת תרומה.

ולכן דין הוא שיפגם גם ולדה, ויהיה חלל.

וילדה פסול, ממזר. שהיות ואין בה תפיסת קידושין [לשיטת רבי עקיבא], הולד ממזר.

וכופין אותו להוציא.

וחכמים אומרים: יש לו בה קדושין, וצריכה חימנו גט. והיא כשרה, וילדה כשר.

והוינן בה: זה שאמרו חכמים שהולד של מחזיר גרושתו הוא וולד כשר — למאן, למי כשר ולדה?

לאו, האם לא להנשא לכהונה!

ומוכח שולד של מחזיר גרושתו, לדברי חכמים, אינו חלל!

ודוחה הגמרא: לא. אין הוא כשר לכהונה, אלא רק לקהל, להנשא לכל ישראל, חוץ מאשר לכהנים.

אי הכי, שהכשרות שלו היא רק לקהל, זה שאמרה הברייתא על הנבעלת עצמה ש"היא כשרה" — למאן, למי היא כשרה להנשא?

אילימא שהיא כשרה להנשא לקהל — פשיטא הוא!

וכי משום דזניא — אפסלה לקהל!?

אלא לאו, היא כשרה לכהונה.

ומדחיא כשרה לכהונה — הרי הכשרות האמורה בברייתא לגבי ולדה, נמי כשרות לכהונה היא!

ומוכח, שולד מחזיר גרושתו אינו חלל!

תאמר במחזיר גרושתו משנישאת, שהנבעלת עצמה אינה נפגמת לכהונה מחמת שהיא אסורה עליו להחזירה משנישאת לאחר, אלא כבר משעה שהתגרשה היא אסורה לכהן, מדין גרושה.

ואם בת כהן היא, אין היא מפסידה את זכותה לאכול בתרומה אם ימות בעלה בלי בנים ממנה ותחזור לבית אביה, לפי שבעילת אשה שחזרה לבעלה אחר שהתגרשה ממנו ונישאת לאחר, אינה פוסלת מאכילת תרומה, וכפי שיתבאר להלן [סט א].

ואם כן, מנין שיפגם זרעה לכהונה!?

ועוד, הרי במחזיר גרושתו יש מיעוט מיוחד של "היא"!

"היא" תועבה, כתיב בה. לומר: רק היא עצמה תועבה, להחזירה אליו אחרי שנישאת לאדם אחר, ואין בניה ממנו תועבין!

ועוד יש להקשות: הא תניא: המחזיר גרושתו, והנושא חלוצתו, והנושא קרובת חלוצתו —

רבי עקיבא אומר: אין לו בה קדושין, כי אין תפיסת קידושין בחייבי לאוין כמו שאין תפיסת קידושין בחייבי כריתות.

ולכן אינה צריכה חימנו גט.

והיא פסולה לכהונה מדין זונה, לפי שכל אשה הנבעלת למי שאין לו בה תפיסת קידושין, נאסרת לכהן מדין "זונה".

[חללה" היא רק אשה הנבעלת באיסור כהונה, כגון אלמנה הנבעלת לכהן גדול, או גרושה הנבעלת על ידי כהן הדיוט].

ודוחה הגמרא את הראיה מלשון הברייתא הזאת שולד מחזיר גרושתו כשר לכהונה, כנגד רב יוסף שהביא בשם רבי שמעון ברבי שהלוד שלה פגום לכהונה:

מידי איריא, כלום אמרה הברייתא שמדובר בכשרות הולד כמו בכשרות האם?

והרי אפשר לומר: **הא**, כשרות האם, **כדאיתא**, היא במה ששייך בה.

שהיא כשרה אפילו לכהונה [לאכילת תרומה].

והא, כשרות הולד, **כדאיתא**, במה ששייך בו.

שהוא כשר לבוא בקהל, אבל הוא פגום לכהונה.

ומוכיחה הגמרא שאכן כך הוא הסבר הברייתא:

הכי נמי מסתברא, שהא כדאיתא והא כדאיתא:

דקתני רישא בדברי רבי עקיבא, שהמחזיר גרושתו, **היא פסולה**, וולדה **פסול**.

היא פסולה — **למאן**?

אילימא לקהל, וכי משום דזניא אפסלה ליה לקהל?

אלא לאו, לכהונה, שנפסלה מדין זונה, ככל אשה הנבעלת למי שאין לו בה תפיסת קידושין!

ואילו זה שאמר רבי עקיבא שולדה **פסול** —

למאן, לגבי מי אמר רבי עקיבא שהולד "פסול"?

אילימא פסול לגבי **כהונה**, ומתוך זה יש לנו לדייק: **הא לקהל** — **כשר**.

אי אפשר לומר כך. כי הרי **אמר רבי עקיבא** במשנתנו, שהמחזיר גרושתו — הולד **ממזר!**

אלא פשיטא שכונת רבי עקיבא היא לפוסלו אפילו לקהל מדין ממזר.

ומדרישא, בדברי רבי עקיבא, עלינו לחלק בין פסול האם ופסול הוולד, ולומר שהם מדברים בפסולים חלוקים, שהיא נאסרת רק לכהונה והולד נאסר אפילו לקהל, והיינו: **הא כדאיתא והא כדאיתא**.

סיפא נמי, בדברי חכמים, יש לנו לומר: **הא כדאיתא והא כדאיתא**. וכשרות האם היא בין לקהל ובין לכהונה, ואילו כשרות הולד היא רק לקהל, ולא לכהונה!

ועתה באה הגמרא ליישב את הקושיה השניה שהקשתה על רבי שמעון ברבי, שהרי נאמר במחזיר גרושתו לשון של מיעוט "תועבה היא", המלמד שרק היא תועבה, להחזירה משנישאת לאחר, אך אין בניה ממנו תועבים, לומר שאינם פגומים לכהונה:

ומה שהקשית מהכתוב "היא תועבה", ולמדת ממנו שבניה מהמחזיר גרושתו אינם תועבה — **נמי לא קשיא**. לפי שלא זה בא המיעוט של "היא" ללמד. אלא יש למעט ממנו את צרתה הנופלת יחד עמה ליבום, וכך יש לך לדרוש את המיעוט מ"היא":

רק **היא** עצמה, היא **תועבה** ליבם, ואין

זו, שאיסורה שוה בכל — אינו דין שבנה פגום לכהונה!

וכי תימא לפרוך: מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת לכהונה, שנעשית חללה מעתה!

תשובתך: **הכא נמי**, בבעילת חייבי כריתות, כיון שבעלה — עשאה "זונה", וגם פסול זה הוא פגם לכהונה, כמו חללה מכהן גדול שנשא אלמנה.

אבל כשעשינו את הקל וחומר למחזיר גרושתו, לא יכולנו לענות שגם היא נעשית זונה בבעילתה, כי אין נעשית זונה אלא הנבעלת למי שהוא "זר אצלה מעיקרא", אבל זאת שהתגרשה ונישאת לאחר והחזירה אליו, אינה זרה אצלו "מעיקרא" [לשון הגמרא סט א, והעיקרון הזה יבואר במקומו. רש"י].

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הכל מודים, בעבד ועובד כוכבים הכא על בת ישראל, שהולד ממזר.

והוינן בה: מאן הכל מודים?

ומשנינן: שמעון התימני הוא.

דאע"ג דאמר שמעון התימני שאין ממזר מחייבי לאוין —

הני מילי מחייבי לאוין, היות דתפסי בהו מח-א קדושין.

אבל הכא, עובד כוכבים ועבד, כיון דלא תפסי בהו קדושין — כחייבי כריתות דמי. והולד מהם הוא ממזר.

מיתיבי מברייתא, דתניא:

צרתה תועבה ליבם, והיא יכולה להתייבם לו.

אבל בניה ממנו — תועבין הם!

ובכך תירצה הגמרא עד עתה את שתי הקושיות האחרונות על רבי שמעון ברבי.

אלא, רק לימוד הקל וחומר של רבי שמעון ברבי מאלמנה לכהן גדול, עדיין קשיא.

והיא הקושיה הראשונה, שיש לפרוך את הקל וחומר, כי מה לאלמנה לכהן גדול, שולדה פגום לכהונה, שכן היא עצמה מתחללת, תאמר במזיר גרושתו שהיא עצמה אינה מתחללת בהחזרתה אליו!

ומכח קושיה זו, שאין עליה תשובה, אומרת הגמרא שיש להעמיד את דברי רבי שמעון ברבי בצורה אחרת:

אלא אי אתמר, הכי אתמר:

אמר רב יוסף, אמר רבי שמעון ברבי: הכל מודים בכא על חייבי כריתות — שהולד פגום לכהונה!

ומבאר הגמרא: מאן הכל מודים? — רבי יהושע הוא!

דאע"ג דאמר רבי יהושע אין ממזר מחייבי כריתות אלא רק מחייבי מיתות בית דין —

נחי דממזר לא הוי — פגום לכהונה מיהא הוי.

ויש ללמוד זאת מקל וחומר מאלמנה:

ומה אלמנה לכהן גדול, שאין איסורה שוה בכל — בנה פגום לכהונה, והרי הוא חלל.